

NAGRAJENKE PRIMAVERA 2024: OLJA GRUBIČ, JASMINA GRUDNIK, ANA ŠČUKA.

Kuratorka in avtorica strokovnega besedila:
Sara Nuša Golob Grabner

Galerija DLUM,
Židovska ul. 10, Maribor
9. 7.–2. 8. 2025

NAGRAJENKA PRIMAVERA 2024:

OLJA GRUBIĆ

OLJA GRUBIĆ

Sobivanje, 2014-2023, postavitvev 2025. Foto Zdravko Kokanović - Koki

Olja Grubić (1990, Pula) je leta 2014 je diplomirala na Akademiji za vizualne umetnosti v Ljubljani, smer konceptualizacija prostora. Ukvarja se s performansom, kabarejem, video instalacijami in risanjem. Sodelovala je s številnimi umetniki, v okviru Vie Negative je pripravila več performansov, med njimi Golo življenje, premierno prikazan na Mestu žensk 2019. Bila je prejemnica sredstev Kulturnega evra pri Kinu Šiška, kjer so izdali knjigo z naslovom Psihološki kanibali. Njeno delo je vključeno

v zbirko Moderne galerije Ljubljana Arteast 2000+. Leta 2023 je serijo Sobivanje predstavila na samostojni razstavi v galeriji Škuc. Dela iz serije so bila leta vključena tudi v razstavo Vedno na voljo. Feministične pozicije v vizualni umetnosti iz Slovenije (Moderna galerija), v sklopu katere je umetnica izvedla tudi performans Ikebana. Leta 2020 je postala članica umetniškega sveta Vie Negative. Med letoma 2016 in 2021 je skupaj z Jernejem Škofom vodila skupino Kabaret Tiffany. Živi in dela v Ljubljani.

OLJA GRUBIĆ – SOBIVANJE

Prejemnica nagrade Primavera 2024

»Jasno je, da se kritično sistemska miselnost in kulturni ekofeminizem dopolnjujeta. Obe znanstveni disciplini imata več skupnih ciljev. Obe delujeta zunaj pozitivističnega okvira, izpodbijata »ontološko ločnico« med »človekom« in naravo ter si prizadevata za trajno družbeno spremembo z uporabo teorije v praksi. Očitno je tudi, da si kritična sistemska miselnost in kulturni ekofeminizem lahko medsebojno pomagata.«¹

Ekofeminizem vključuje osnovne principe feminizma – spolne enakovrednosti in enakopravnosti in opozarja na pomembnost ne-hierarhičnih struktur, pogled na svet, ki spoštuje organske procese, holistične povezave in vrednote intuicije ter sodelovanja. Kot teorija in gibanje se je vzpostavil na povezavi med zatiranjem, ki ga človeštvo izvaja nad naravo ter zatiranjem, ki ga človeštvo izvaja nad ženskami in ostalimi marginaliziranimi skupinami. Poudarja pomembnost zavedanja, da je narava dragocena, kot je dragoceno človeško življenje, ki je z naravnim svetom in vsemi oblikami življenja

v njem, neločljivo povezano. Čeprav je Olja Grubić na veliko točkah lahko s serijo Sobivanje povezana z ideologijo ekofeminizma, ob svojem konceptualnem izhodišču pronicljivo opozarja na zgrešena, idealizirana dojetanja v katera se lahko premakne nihalo te ideologije, če je ta napačno razumljena. V risbah, kjer ženskam iz spolovila poganjajo različne rastline se z neposrednim in necenzuriranim pristopom k temi izogiba tudi novodobni spiritualnosti, ki bi izničila principe enakovrednosti in žensko ali naravo postavljala na piedestal, ter jo s tem zopet odmikala splošnemu razumevanju. Povezavo predstavi kot vsakodnevno dejstvo in čeprav delujejo risbe na prvi pogled šokantne ali provokativne, ob njih gledalec doseže zavedanje, da je človeško telo, prav tako kot rastlina, nekaj običajnega in večno prisotnega v goli obliki. Pretirano čaščenje in stereotipno spolno orientiran pristop spolno zaznamovane personifikacije naravnih elementov, sta le način, da se brezno med sočlovekom in njegovim okoljem poglobi. Človek, žival, se ne dojema več kot del naravnega okolja, naravno okolje je dojemano kot ornament in kot samoumevna entiteta, kar vodi do krutih

[1] Stephens, A. (2013) *Ecofeminism and Systems Thinking*. 1st edn. Routledge.

posegov v človeške pravice, pravice živali in tudi v težko ali nepopravljive posege v naravno okolje, ki v končni fazi zaključijo krog z izrazito znižano kvaliteto bivanja prav vsem vpletenim. Umetnica z risbami, ki predstavljajo telesa ljudi z glavami živali želi predstaviti različne značajske značilnosti, ki si jih delimo ljudje in živali in ki vplivajo na odnose med nami. Živalske glave niso pravljicne ali romantične, temveč se sproščeno poigravajo z estetiko grdega in konotativno preizprašujejo tudi stereotipe in nesmiselne vrednostne lestvice, ki jih ljudje pripisujemo različnim živalim (npr. lev – hrabrost, vladanje, krava – okornost, neumnost). Želja po nadvladi, kategorizaciji in ločevanju, človeka skozi zgodovino konsistentno vodijo v režimske ureditve, nasilje, onesnaževanje, kriminal in diskriminacijo. Ko se v naravi pojavijo hierarhični, simbiotični ali parazitski odnosi, so povezani s preživetjem in preprosto osmišljenim, nepopolnim tokom življenja. V urbanem, medčloveškem okolju so simbiotični odnosi redkost, ki jo lahko opišemo tudi kot težko dosegljivo vrlino, medtem ko je hierarhičnih in parazitskih odnosov toliko, da smo jih začeli dojemati kot standard namesto kot anomalijo.

Disociiranost je kaprica, ki služi vedno bolj narcisoidni kapitalistični družbi, prilagojeni preživetju v abstraktni vladajoči ideologiji kapitalizma in patriarhije. Medtem ko se človek dojema kot bitje z najvišje razvitim intelektom in moralo, človekova dejanja prepogosto nakazujejo na visok nivo apatije in željo po najkrajši in oportunistični poti do izpolnitve sebičnih interesov. Olja Grubić v svoji likovni praksi ne poudarja le pomembnosti zavedanja povezave z naravnim okoljem, enotnosti in soodvisnosti, temveč komunicira tudi o vrnitvi k miru in razumevanju, upočasnitvi življenjskega ritma in prepoznavanju lastnosti narave v sebi in sebe v naravi, s tem pa nagovarja k strpnejšemu in bolj pomenskemu bivanju.

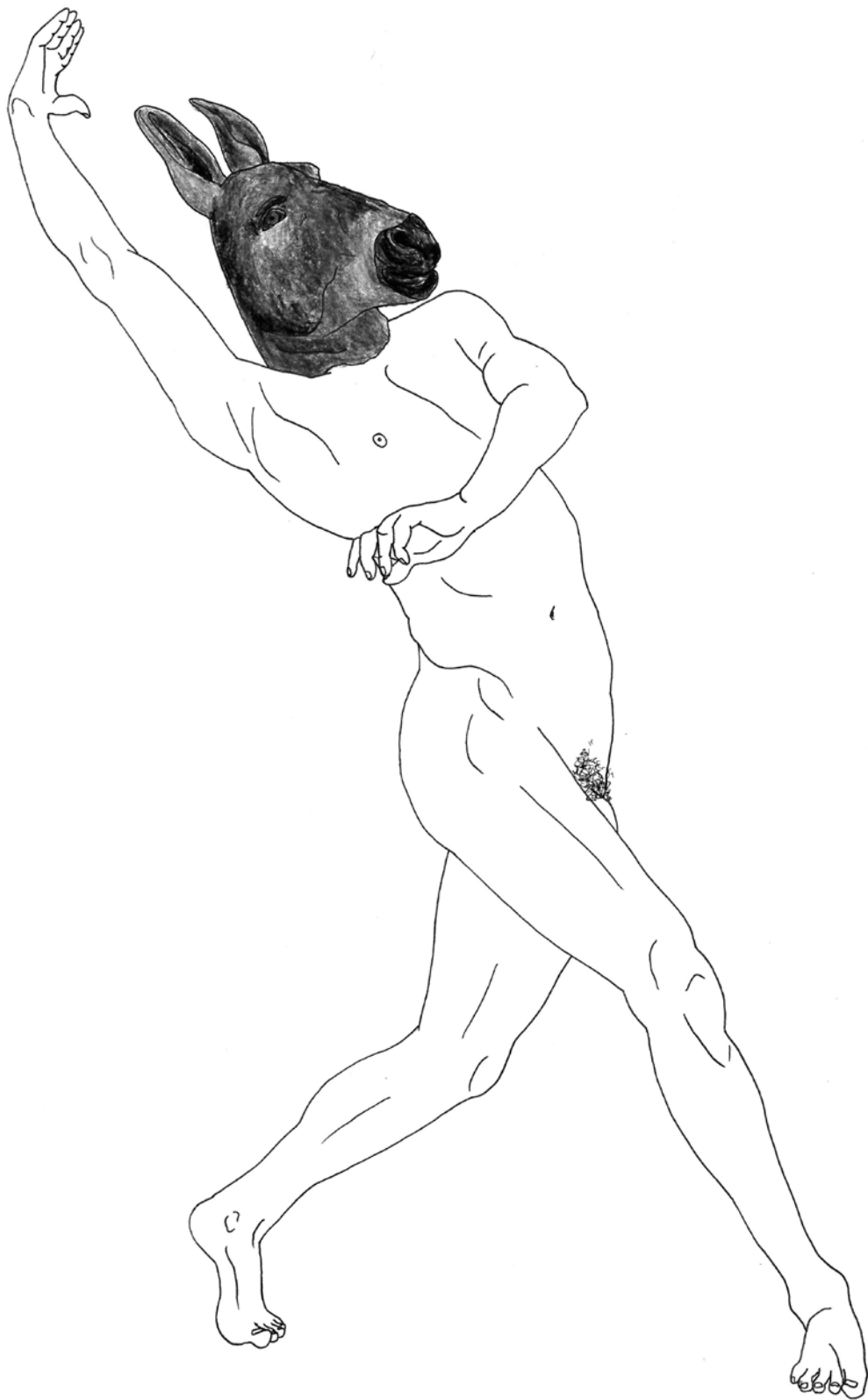
Sara Nuša Golob Grabner

Golob, 2014, rapidograf,
suhe akvarelne barvice,
papir, 33 × 45 cm

Miš, 2014, rapidograf,
suhe akvarelne barvice,
papir, 33 × 45 cm

Osel, 2014, rapidograf, suhe
akvarelne barvice, papir, 33 × 45 cm

Sobivanje, 2014-2023, postavitev 2025. Foto Zdravko Kokanović - Koki

NAGRAJENKA PRIMAVERA 2024:

JASMINA **GRUDNIK**

JASMINA GRUDNIK

Jasmina Grudnik (1989) je končala magistrski študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in magistrski študij Art and Science na die Angewandte na Dunaju.

Po večletnem posvečanju projektu Street anamnesis (eksperimentalni metodi psihološke anamneze) se najraje posveča slikanju intuitivnih portretov ter pisanju in snovanju zgodb in slikanic za otroke in otroke po srcu. K svojim delom pristopa z vprašanjem, kako sprejeti minevanje in doživeti prisotnost trenutka sedaj. Razstavljala je v Avstriji, Srbiji, Makedoniji, BiH, Hrvaškem, na Švedskem, v Črni gori, na Portugalskem in na Madžarskem. Živi in ustvarja v Velenju v Sloveniji in Mišičih v Črni gori.

Pečina, 2020, olje, platno, 35 × 45 cm

Zatišje po nevihti, 2021, olje, papir, 24 × 32 cm

JASMINA GRUDNIK – ČRNOGORSKI PORTRETI

Prejemnica listine Primavera 2024

»Črnogorski portreti so upodobitve prebivalcev in krajine male obmorske črnogorske vasice Mišići, kjer domujem.

Posebnost te vasice je, da se tu ne dogaja nič posebnega.

Razen poleti, ko vrvi turistov, tu živi približno 200 ljudi, okoli 10 različnih nacionalnosti.

Večinoma so to starejši ljudje, ki uživajo v svojem pokoju, peščica mlajših, in tu in tam kakšni delavci, ki opravljajo delo na bližnjih gradbiščih hotelov.

Vas ima dva izvira gorske vode, ki sta socialno križišče vasi, malo spečo cerkvico in staro zapuščeno šolo.

Lokalni avtobus vozi vsako polno uro, od 5:00, do 22:00. Poleti pa na pol ure, do 1:00 zjutraj.«

Običajni ljudje in njihova življenja so se v umetnosti kot osrednji motiv prvič pojavili v šestnajstem stoletju. Čeprav se zdi to napram sodobne umetnosti to precej zgodaj, je bilo obdobje hierarhije slikarskih motivov zelo dolgo. Akademska hierarhija žanrov je bila sprejeta kot sistem, ki predstavlja vrednote akademikov

poznega srednjega veka in renesanse. V skladu s to hierarhijo so bila posamezna umetniška cenjena in razvrščena v kategorije: zgodovinsko slikarstvo, portretno slikarstvo, žanrsko slikarstvo, krajinsko slikarstvo in tihožitje. Navidezno smiselno in preprosto sistem je predvsem znotraj portretistke skrival posamezne vertikalne ureditve, saj so se kot vredne upodobitve smatrali le pripadniki monarhije, plemstva in nasploh višjih slojev. Običajni ljudje so sicer pozirali za slikarska dela, a so bili običajno zakrinkani v karakterje iz zgodovinskih dogodkov, mitologije ali bibličnih prizorov. Pojav žanrskega slikarstva tega ni bistveno spremenil, saj je kot vodilo kljub upodobitvi vsakodnevnega življenja in običajnih aktivnosti prikazoval generične ljudi brez identitete (četudi je za modele slikar uporabil resnične osebe). Žanr je služil za odmik od religioznih tematik v luči večjih zgodovinskih verskih premikov, vpogled v običajna življenja, na žalost pa tudi kot moralna lekcija ali komičen oddih, saj so upodobljeni večkrat predstavljali odsotnost elegance, discipline ali morale. Vseeno je žanrsko slikarstvo pričelo dolgo umetnostno pot osredotočanja in cenjenja običajnih ljudi in

njihovih življenj, tradicija pa je v vseh likovnih jezikih prisotna še vedno, oziroma vedno bolj, ter povezana tudi s trdom zmanjšanja razrednega deljenja med posamezniki. V mnogo vidikih smo prav z umetnostjo dosegli zmanjšanje dehumanizacije in spodbujanje empatičnega in nesebičnega poglobljanja v navidezno trivialne tematike. Vsakič, ko se umetnik odloči za upodabljanje vsakodnevnega in običajnega izraža prav nasprotno: da nič ni vsakodnevno in običajno in da je vse vredno obeležitve ter razmisleka. Črnogorski portreti Jasmine Grudnik služijo kot dragocen vpogled v življenje vaščanov, ki bi bili kot skupnost in posamezniki v širšem kontekstu zlahka spregledani. Dejanje pozornosti, ki jo zahteva slikanje portreta upodobljeni osebi ob ogledu vdihne občutek pomembnosti in unikatnosti, sporoča, da nobeno življenje in karakter nista zanemarljiva ali manjvredna. Ko si ogledujemo Črnogorske portrete izvedene v živih barvah in abstrahiranem, gestikularnem slogu spominjajoč na fauvizem, se znebimo solipsističnega pogleda na svet in začutimo, da je vsaka oseba, neglede na preprostost ali odmaknjenost življenja, enako pomembna in

ključna nekje, komu in na svoj način. Portreti zaradi spoja med konceptualnim izhodiščem in izbranim slogom dajejo občutek magičnega realizma in vzbudijo razmišljanje o tem, kaj so prikazani ljudje doživeli v tihi vasici, ki na površju deluje nezanimiva, a nedvomno vsebuje številne osebne zgodbe, izkušnje in doživetja. Barve in nedoločljive oblike, ki obdajajo portrete funkcionirajo kot njihova avra ali atmosfera s katero so napolnili svoje življenjsko okolje. V ozadju njihovih podob slutimo njihovo notranje življenje in ob tem zbledi njihova vezanost na prostor v katerem živijo. Osvobodijo se vseh zunanjih definicij in so prikazani polnokrvno, kot posamezniki, ki najbolj zanimive aspekte majhne črnogorske vasice nosijo v sebi.

Sara Nuša Golob Grabner

Mila, 2025, olje, papir, 42 × 56 cm

Grubić-Grudnik-Ščuka

Jela, 2025, olje, papir, 42 × 56 cm

Sjenka, 2020, olje, platno, 40 × 50 cm

Grubić-Grudnik-Ščuka

Pečina, 2020, olje, platno, 35 × 45 cm

NAGRAJENKA PRIMAVERA 2024:

ANA ŠČUKA

ANA ŠČUKA

Ana Ščuka (1998) kot diplomirana oblikovalka unikatov in samozaposlena v kulturi fluidno prepleta razne obrti in s tem materiale. V osnovi se ukvarja z oblikovanjem keramike in tekstila. V svojem delu se nenehno preizprašuje o tanki liniji med umetnostjo in oblikovanjem ter se fokusira na zvok, ki ga vpleta v svojo prakso. Tehnično znanje izpopolnjuje v Anselmi, studiu Foh in studiu keramike Juha v Ljubljani ter na raznih samostojnih in skupinskih umetniških projektih. Razstavlja tako v tujini kot na domačih tleh ter se predstavlja samostojno kot tudi v kolektivih in v sodelovanju z umetniki iz različnih področji. Je prejemnica posebne nagrade za mladega kreatorja, ki jo je prejela lani na 26. Bienalu sodobnih kreacij v keramiki v Vallaurisu, Francija.

Opite plesalke, 2025, tehnika lončarskega vretena, pigmentiran porcelan, od 3 × 3 × 3 do 8 × 8 × 8 cm.

Foto: Luka Kravanja

ANA ŠČUKA – OPITE PLESALKE

Prejemnica listine Primavera 2024

»Plešite, plešite, drugače smo izgubljeni.«²

»Vse zvezde, planeti in v bistvu vsa astronomska telesa se vrtijo, njihovo gibanje pa urejajo isti procesi kot pri vrtečih se igračah.«³

Vrtavka je igrača z bogato in raznoliko zgodovino, ki sega v antične čase in se razvija skupaj s človeško civilizacijo, saj se je nepovezano pojavila v različnih svetovnih kulturah, na skoraj vsakem kontinentu. Kljub splošnemu poimenovanju vrtavke kot igrače, je bila uporabljena za širok razpon namenov, od prerokovanja, eksperimentov z barvo do verskih običajev in praznovanj. Razvoj oblike vrtavke v prenesenem pomenu lahko aludira na človekovo vseobsegajočo potrebo po opazovanju lovljenja centra ravnotežja in prehoda med stabilnostjo in nestabilnostjo. Preprosta oblika služi kot most med preprostimi radostmi otroštva in kompleksnimi skrivnostmi fizičnega

sveta. Ljudje so jo izdelovali in občudovali še preden bi lahko vedeli, da živijo na vrtečem se planetu s svojo osjo ravnotežja, ob tem opazovanju pa so v vrtavki odkrivali vedno nove konkretne in metaforične povezave z obstojem. V preprostosti in medsebojni povezanosti, ki se reflektira v najosnovnejših objektih lahko vedno znova odkrijemo novosti. V literaturi se je vrtavka pojavila kot metafora za nestabilnost ali nepredvidljivost, zato je lahko ti objekti simbolizirajo tudi negotovost in vsesplošno "pijanost" življenja, ki se sčasoma izmakne središču in se po svoje odvrta iz centra ravnotežja. Morda nas pri uporabi vrtavke fascinira prav vedno vnovičen poskus in občudovanje trenutkov stabilnosti, ki jih je nemogoče obdržati. Umetnica se namesto na to stabilnost bolj osredotoča na lepoto izmuzljivosti in nestalnosti vrtavke.

[2] Podnaslov filma Pina (2011) o plesalki Pini Bausch.

[3] Savitsky, Zack. "The Wondrous Physics of Spinning Tops." Inside Science, American Institute of Physics.

Namesto na opazovanje popolnega vrtenja nas Prava različnost še dodatno poudarja nujnost nagovarja k opazovanju padca iz ravnotežja, ki radovednega in odprtega pristopa k delom, ki kontrira otroški igrivosti in se navezuje na del bodo plesala vsako glede na kombinacijo našega zgodovine vrtavke, ki aludira na enakovreden posega in lastnih značilnosti. S tem umetnica doprinos vseh stopenj vrtavkinega gibanja kot deloma preizkuša našo zmožnost preizpraševanja izhodišča za razmislek. Ana Ščuka, prepoznavna nians konceptov in predmetov, ki sem nam zdijo po svojih precizno dodelanih objektih in dodobra poznani in razvozlani, glede na drobne skulpturah, v svojem delu vedno išče subtilne faktorje, ki so izkazani v detajlih. Kontakt z povezave z obkrožajočim svetom – bodisi veter, deli nam lahko predstavlja izziv opustitve želje gibanje ali lastnosti materiala samega. Umetnica po predvidljivosti in kontroli. Ponujena nam pronicljivo komunicira skozi izčiščene oblike, je kombinacija med otroškim zanimanjem, ki nikoli niso izolirane v enoznačnem namenu pomiritvijo v dobro poznanem gibu, soočanjem ali konceptualnem izhodišču. Ob opazovanju z izgubo popolne kontrole ter nadaljevanje samega oblikovanja njenih vrtavk vidimo, da se dolge zgodovinske vezi, ki se zdi prek na videz razlikujejo po oblikah, površinah in velikostih preprostega predmeta vpeta v našo intuitivno ter s tem omogočajo motrenje možnosti, ki jih pri dojemanje fizičnega in notranjega sveta. interpretaciji in tudi konkretni uporabi ponujajo majhne razlike v njihovem »pijanem plesu«.

Sara Nuša Golob Grabner

Opite plesalke, 2025, tehnika lončarskega vretena, pigmentiran porcelan, od $3 \times 3 \times 3$ do $8 \times 8 \times 8$ cm. Foto: Luka Kravanja

Opite plesalke, 2025, tehnika lončarskega vretena, pigmentiran porcelan, od $3 \times 3 \times 3$ do $8 \times 8 \times 8$ cm. Foto: Luka Kravanja

NAGRAJENKE PRIMAVERA 2024:

OLJA GRUBIĆ,
JASMINA GRUDNIK,
ANA ŠČUKA.

KOLOFON

Naslov kataloga: Nagrajenke Primavera 2024:
Olja Grubič, Jasmina Grudnik, Ana Ščuka
Galerija DLUM, Židovska ul. 10, Maribor, 9. 7.–2. 8. 2025
Izdajatelj: DLUM, Trg Leona Štuklja 2, Maribor
Založnik: DLUM, Maribor (zanj: Simona Šuc)
Kuratorica in avtorica strokovnega besedila: Sara Nuša Golob Grabner
Avtorji del na razstavi: Olja Grubič, Jasmina Grudnik, Ana Ščuka
Oblikovanje in tehnično urejanje: Vojko Pogačar
Avtor fotografij: arhivi umetnikov, Luka Kravanja, Zdravko Kokanović - Koki
Urednica: Sara Nuša Golob Grabner

Izid: Maribor, julij, 2025

Način dostopa: <https://www.dlum.si/>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

73/76(083.824)(497.4)(0.034.2)

GRUBIČ, Olja

Nagrajenci Primavera 2024 [Elektronski vir] : Olja Grubič, Jasmina Grudnik, Ana Ščuka : Galerija DLUM, Židovska ul. 10, Maribor 9. 7.–2. 8. 2025 / kuratorica in avtorica strokovnega besedila Sara Nuša Golob Grabner ; [avtor fotografij arhivi umetnikov, Luka Kravanja, Zdravko Kokanović - Koki ; urednica Sara Nuša Golob Grabner]. - E-knjiga. - Maribor : DLUM, 2025

Način dostopa (URL): <https://www.dlum.si/razstave>

ISBN 978-961-7255-00-3 (PDF)
COBISS.SI-ID 243144195

RAZSTAVA JE NASTALA V ORGANIZACIJI:

S PRIJAZNO POMOČJO:

PROGRAM GALERIJE DLUM PODPIRA:

**Mestna občina
Maribor**
Univerzitetno
mesto

KULTURNA ČETRTE
židovska
CULTURAL QUARTER

